

Sukhwant Rai v. M/s Kalu Ram Khiali Ram, Patiala and another
(Ashok Bhan, J.)

(10) ਅੱਗੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਭਾਵ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸ਼੍ਰੀ ਆਈ.ਸੀ. ਪੁਰੀ, ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ, 1975 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸੁਧਾਰਨ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ 'ਅਦਾਲਤ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਹੀਂ . ਲਾਗਤ

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ, ਜੇ.

ਸੁਖਵੰਤ ਰਾਏ, -ਅਪੀਲੈਟ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਕਾਲੂ ਰਾਮ ਖਿਆਲੀ ਰਾਮ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ,
- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਨਿਯਮਤ: 1978 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1334।

14 ਫਰਵਰੀ, 1991.

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1908—ਓ. 13, , r1. 4 ਉਪਬੰਧਾਂ (a) 0 ਤੋਂ o (e)— ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899—Ss.35, , 36—Indian, Evidence Act, 1872— Ss. 45 ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਸਨ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਗਵਾਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ-ਫਾਂਸੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ - - ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ (ਭਾਵ ਹੁੰਡੀਆਂ) ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ. ਇਸ ਸਬੂਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ, ਓ. 13 ਆਰਐਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ (Para .9) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ 4 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ O. 13 r1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦਾ 4 ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਵੀਸ਼ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੯)

ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ.ਐਮ ਮੋਦੀ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਸੁਹ ਜੱਜ 1st ਕਲਾਸ, ਸਮਰਾਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 6 ਫਰਵਰੀ 1978 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦਾਅਵਾ: ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸੁਟਾ 27,200 ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

- (i) ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 13 ਅਗਸਤ, 1973 ਦੀ ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 13,600। ਮੂਲ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 10,000 ਅਤੇ ਰੁ. ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਜ. 12 ਫੀਸਦੀ ਸਲਾਨਾ ਰੁ. 13 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ, 1976 ਤੱਕ 3,600 .

Sukhwant Rai v. M/s Kalu Ram Khiali Ram, Patiala and another
(Ashok Bhan, J.)

(ii) ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 22 ਅਗਸਤ, 1973 ਦੀ ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 13,600 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ। 10,000 ਅਤੇ ਰੁ. ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਜ. 12 ਫੀਸਦੀ ਰੁ. 22 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ, 1976 ਤੱਕ 3,600 ਰੁਪਏ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ: ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ।
ਮਿਤੀ 14 ਫਰਵਰੀ, 1991

ਐਸਪੀ ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ ਐਨ ਚੋਪੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ, ਜੇ.

(1) ਪਲਾਏ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 10 ਨਵੰਬਰ 1976 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਉੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਲਲਿਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 27,200

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਫਰਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 27,200 ਵੇਰਵੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

“ਰੁ. 13,600 ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 1973 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਅਤੇ 13 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ, 1976 ਤੱਕ 3,600 ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ 12 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ)।

ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 22 ਅਗਸਤ, 1973 ਦੀ ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 13,600 ਰੁਪਏ (10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਅਤੇ 22 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ, 1976 ਤੱਕ 12 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ 3,600 ਰੁਪਏ) ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚੇ ਦੇ ਨਾਲ।”

(2) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਲਲਿਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2 ਨੇ ਹੀਛਿਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਕਮ ਵੀ ਲਈ ਸੀ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਗਈਆਂ: -

- (1) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 13 ਅਗਸਤ, 1973 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 13,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੁੰਡੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। 10,000? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (2) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 22 ਅਗਸਤ, 1973 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੁੰਡੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। 10,000? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (3) ਕੀ ਮੁਦਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦਰ 'ਤੇ ਅਤੇ

ਕਿੰਨੀ 9 OPP45

- (4) ਜੇਕਰ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੁੰਡੀਆਂ, ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹਨ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (5) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 2 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

- (6) ਕੀ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੋ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2 ਖਾਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਇਨਲੁਏਨੀ ਹੇਠ ਅਤੇ; ਬੇਲੋੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
- (7) ਕੀ ਹੁੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
- (8) ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
- (9) ਰਾਹਤ.

(4) ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੀਵਾਨਸਕ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ। ਸੀ, ਪੁਰੀ, ਰੀਹੋਡਰੀਟ ਰਾਈਟਿੰਗਡ ਸਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਕਸਪਰਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਹਿਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; 14 ਸਤੰਬਰ, 1977 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਵਜੋਂ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ 13 ਅਗਸਤ, 1973 ਦੀ ਹੁੰਡੀ ਨੂੰ Q1 ਵਜੋਂ ਮਾਰਕ ਕੀਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 13 ਅਗਸਤ, 1973 ਅਤੇ QD2 ਨੂੰ ਕੀਤੀ। 22 ਅਗਸਤ, 1973, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ 'ਤੇ SI ਅਤੇ b2 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ P/1 ਅਤੇ P/2 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ 'ਤੇ S3 ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਿੱਚ Q1 ਅਤੇ Q2 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੁੰਡਿਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ P/1 ਅਤੇ P/2 ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਨ; ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ 'ਤੇ SI ਅਤੇ S2 ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ 'ਤੇ 'S3' ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇ। ਪੀ/3- ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਘੱਟ-ਮੁਹਰ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਨ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4* ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ndc 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰਥਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁੰਡੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ P/1 ਅਤੇ P/2 ਦੇ ਰੂਪ

ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ

Sukhwant Rai v. M/s Kalu Ram Khiali Ram, Patiala and another
(Ashok Bhan, J.)

ਮੁਹਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਾਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਮਾਹਰ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲਗਾ ਕੇ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ, ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਨਣਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 6 ਫਰਵਰੀ, 1978 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਨਿਆ- ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿਚਲੇ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਅੰਕ P/1 ਅਤੇ P/2 ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੱਸੋ; ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤੱਥ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ: -

- (i) ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਮੋਹਰ ਅਧੀਨ ਹਨ।
- (ii) ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 35 (a) ਤੋਂ (e) ਤੱਕ ਧਾਰਾ 35 ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੁਰਮਾਨੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਾ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- (iii) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਸਾਧਨ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਫਾਈਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਧੀਵਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।
- (iv) ਇਹ- ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 61- ਏ.ਈ.ਟੀ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(6) ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਤੰਗ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ 'ਸਬੂਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ' ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ 'ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ' ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਹੁੰਡੀਆਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਮਾਹਰ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਲਲਿਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਟਾਰਨੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(7) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਖੋਜ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੇੜੀਏ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 1977 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ

ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੀਡਰ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਨੂੰ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਕਿਤਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਅਮਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ, ਲਿਖਾਰੀ, ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਜਾਣੂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਰ ਜਿਸਦੀ ਰਾਏ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨ ਟੀ.ਸੀ. ਐਸ. ਪੁਰੀ, ਇੱਕ ਮਾਹਰ 14 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। 1977 ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ' ਤੇ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੇ - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ।

Sukhwant Rai v. M/s Kalu Ram Khiali Ram, Patiala and another
(Ashok Bhan, J.)

ਅਟਾਰਨੀ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕ P/1 ਅਤੇ P/2 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜ਼ਿਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਚਿੱਠੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਸਿਬ ਨਾਰਾਇਣ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਜਨਕ ਉਪਾਧਿਆ (1), ਜੇ. ਐਮ. ਏ., ਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾਵੁਰਤੀ ਭੱਟ (2), ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਪੁਰਸ਼ੋਥਾਮਾ ਰੇਡਡੀਅਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਪੇਰੁਮਲ (3) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ P/1 ਅਤੇ P/2 ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

(9) ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਕੋਲੀ ਇਰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੇਲਾਲਮਕੋਂਡਾ ਬਿਮਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ • (4)। ਜਗਨ ਨਾਥ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਬਹਿ ਖਾਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਬਹਿ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਇੱਕ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਐੱਨ

- (1) ਏਆਈਆਰ 1974 ਕਲਕੱਤਾ 203
- (2) ਏਆਈਆਰ 1976 ਗੁਜਰਾਤ 72
- (3) ਏਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 608
- (4) ਏਆਈਆਰ 1966 ਏਪੀ 184.

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਮੋਹਰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਟਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਕਾ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਦਾਖਲਾ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ: -

“ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਬੀ, ਸਟੈਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਟੈਪ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ।”

ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ 'ਹੱਥ ਵਿੱਚ' ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ 'ਲਲਿਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2' ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ 'ਲਿਖਤ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ' ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੀ ਭੋਜਿਆ ਸੂਟ. ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P/1 ਅਤੇ P/2 ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪੀਆਈਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਸਦੇ ਮਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਚੇਤ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਕੇ. 'ਸ. ਬੁਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੂਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਲਲਿਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੁਆਰਾ <ਹੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ PW1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ 'ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕੁਲਵੰਤ ਕੇ. ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਕਾਲੂ ਕੰਨੀ ਫਵਹਿਲੀ ਕਾਮ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਅਸ਼ੋਕ ਨੰਨ, ਜੇ.)

ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਗਨ ਪਾਠ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦਾ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਯੂਓਕਿਊਮੈਂਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨੋਮੀਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਗਜ਼ਟ 11 ਜੂਨ, 1974 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਸੋਧ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, Pt. HI (L.S.) ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

“ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ।”

ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਨ ਕੋਐਸ ਪੁਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ 13 ਨਿਯਮ 4 ਦੀ ਸਿਰਫ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਦੋ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। P/1 ਅਤੇ P/2 ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (5), ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। 13 ਨਿਯਮ 4, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਮੰਨ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ P/1 ਅਤੇ P/2 ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਮਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਵਾਨ ਕੋ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ

- (5) 1979 PLJ 588I.L.R. Punjab and Haryana
- (6) 1975 PLJ 470

(1992)2

ਦੇ ਹੁੰਡੀਆਂ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਚਿੰਨ੍ਹ P/1 ਅਤੇ P/2 ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸੋਧ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ, ਇਸਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 13 ਨਿਯਮ 4 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸਥਾਨਕ ਸੋਧ ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਏ) ਤੋਂ (ਈ) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(10) ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ! ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਦੋ ਹੁੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੋਹਨ ਲਾਇ ਨਿਹਾਲ 'ਫੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਖੂ ਨਾਥ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੱਕਟ (7)' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 91. ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਜੋ ਲਿਖਣ ਲਈ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ

(7) ਏਆਈਆਰ 1934 ਲਾਹੌਰ 606।

ਰਾਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਵੀ. ਕੇ. ਬਾਲੀ, ਜੇ.)

ਲਿਖਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਫੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਣ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਬਲਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 91, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲਿਖਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਉਂਟ ਬਕਾਗ ਭਾਰੀ ਬਨਾਮ ਹੁਜ਼ਰ ਮਾਈ ਏਆਈਆਰ 1917 ਲਾਹ. 220, ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1922 ਲਾਹ. 307, ਏਆਈਆਰ 1927 ਲਾਹ. 89, ਨਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਏਆਈਆਰ 1931 ਸਾਰੇ 183 ਚੰਦਰਸ਼ੇਕਰਮ ਪਿੱਲੈ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਪਿੱਲਈ ਏਆਈਆਰ 1983 ਮੈਡ 71 ਅਤੇ ਸ਼ੇਖ ਅਖਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਖਾਨ (1881) 7 ਕੈਲ. 256 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

ਮੈਂ ਕੇਸਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ।

(11) ਚਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ.ਐੱਸ.ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਵੀਕੋ ਬਾਲੀ, ਜੇ.

ਰਾਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ।— ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1979 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 331 .

16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1991

ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1963 ਦਾ XXXVJ)-S. 63(ਬੀ)- ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਗੈਰ-ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਿੱਟਾ — ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੀਮਾ।

ਮੰਨਿਆ, ਐਸ. 63 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ